

"Şu temsil-i hikâyeciğe bak, dinle!.." Üçüncü Söz'deki temsili, şematik olarak gösterebilir misiniz?

Temsil ile anlatılan hakikatleri anlayabilmek için, temsili çok iyi kavramak gerekir. Temsili tam manasıyla anlamak için de tablo oluşturmak etkili bir yoldur.

Bizler, kolaylık olması için bu sözde geçen hikâyeyi şu şekilde bir tabloya döküyoruz:

İBADET NEDİR?		FISK VE SEFAHET NEDİR?	
Büyük bir ticaret	Saadet	Hasâret	Helâket
TEMSİLİ HİKÂYENİN MUKAYESELİ TABLOSU			
Bir vakit iki asker, uzak bir şehre gitmek için emir alıyorlar. Beraber giderler, ta yol ikileşir. Bu iki yolun özellikleri:			
SOL YOL		SAĞ YOL	
Hiçbir menfaati yok.		Hiçbir zararı yok.	
Yolcuların onda dokuzu zarar eder.		Yolcuların onda dokuzu kâr ve rahat eder.	
Kısa ve uzunlukta birdirler.		Kısa ve uzunlukta birdirler.	
Yol intizamsız ve hükümete sızdır.		Yol intizam-ı askeri altındadır.	
Yolcu çantasız gider.		Yolcu dört okkalık bir çanta taşır	
Yolcu silahsız gider.		Yolcu devlete ait bir silahı taşır.	
Zahirî bir hiffet ve yalancı bir rahatlık vardır.		Zahirde bir yük, ama hakikatte büyük bir rahatlık vardır.	
Hadsiz korkular altında ezilir, herkese dilenci olur, her şeyden titrer		Kimseden korkmaz, kimseye karşı dilencilik etmez, hiçbir şey karşısında titremez.	
Yolculuğun sonunda asi ve kaçak cezasını görür.		Büyük bir mükâfat görür.	
TEMSİLİ HİKÂYENİN MANALARININ MUKAYESELİ TABLOSU			
Bu yol:		Hayat yoludur ki, âlem-i ervahtan gelip kabirden geçer ve ahirete gider.	
Sağ yolun yolcusu:		Allah'ın kanununa itaat edenler.	
Sol yolun yolcusu:		Asi ve hevaya tabi olanlar.	
Çanta ve silah:		İbadet ve takvadır.	